

KÉSZ REGÉNY (V.)

BRASNYÓ ISTVÁN

Még az a szerencse, hogy nem kerestem elő a pecsétnyomó magammal hozott táskájából a gumibélyegzőt, és nem ütöttem oda látatlanból arra a papírra, miként elképzelésem sugallta, mintegy kézjeggyemmel látva el, akaratlanul is szentesítve azt, ami rajta áll, hogy itt meg ott ez meg az valami mendemonda alapján azonosnak talált valakivel, e helyen, a legfelsőbb fokán, ahová én még el sem jutottam. Ám ezután, ahogy az asztal másik feléről a papírokra pillantottam, mégis váratlan nyugalom áradt széjjel bennem, mintha ismételten tudatosodna bensőmben a batyu tartalma, és most közelről sem tűnt annyira hidegnek, mert az imént már-már hatalmába kerített az elképedés, miszerint itt egyszerűen rám hibáztak, a véletlen túltette magát rajtam:

– Ho-hó! – kacagtam tovább, elsősorban a rám ruházott Boros Kázmér nevezetemen. – Az a papír ott mind egy szálíg üres, meg annyira gyűrött is, hogy ilyet egy ember legföljebb a klozetra vinne magával! Ezen nem írhat énrólam semmit sem, az egésznet alighanem maga agyalta ki az imént a sötétben!

– Ezen könnyen segíthetünk! – kezdte el mártogatni a kígyónyelvű tollát a tintatartóba. – Különb adatokat találok én magának annál, amilyeneket az esze akár álmában is kiadhatna!

– Csak hogy azok nem lesznek hitelesek! Mert én egyáltalán nem vagyok hiteles! – tartottam ki vesszőparipám mellett. – Hitelt adna maga az én jelenségemnek? Kezességet vállalna értem? No, látja! Akár keresztül is húzhatja a papírját... – vágtam ki magamat a pecsétlila számmal, mintha csupán erre való lenne.

– De Úrfi akkor is az én emberem! – szökkent föl a helyéből, talán hogy így szeppentsen meg.

– Bánom is én! Rajta maga nem foghat ki! Béke van, vagy nem? Tévesek lennének az értesüléseim?

– Aki útban van, most megy egy időre! Ne is próbáljon meg beszélni az érdekében.

– Dehogy próbálok! Ez különben is pusztá elmélet: az ő érdeke. Még hogy Boros Kázmér! – jutott eszembe iménti megnevezésem, és most sem állhattam meg nevetés nélkül. – Keresik maguk ezt az embert, vagy mi a szándékuk vele?

– Ez a valaki, kérem szépen, szőrén-szálán eltűnt. Ez világlik ki a számadatokból, és ez közléről sem tréfadolog.

– Biztosan világga ment. Faképnél hagyta magukat, megelégette a társaságukat. Az lenne a leghelyesebb, ha én is így tennék. Egyáltalán, ki nem ment még el innen? Föl is út, le is út... Itt valami tönkre van téve. Itt hamaosan már csak egy láthatatlan fajta lakozik, akár az éjszakai ördögmalmon.

Még hogy engem soroljon be katonának, itt, a sötétben vagy e félhomályos lámpafénynél, akár valami regrutát! Ugyanakkor viszont érdekelt volna a mundér, csupán azért, hogy abban mutatkozhassak, tehát a számomra is meglepő gyakorlatiasság kerekedett fölül bennem egy pillanatra, mintha máris átéreztem volna, hogy mit jelent a mundér becsülete! Nos, ha most rajtam lett volna...

Mintha a Félnadrág után hajított borospalackba zárt állítólagos üzenetről olvastam volna eddig a tudományomat, ahogy a szél fúj be a palack nyakán a feltört pecsét gallérja mögé, akkora beleéléssel mérlegeltem ezeket a kívülem és eddig kizárólag a megkerülésemmel zajló történéseket, az én belső pályám ugyanis, amelyhez minduntalan tartanom kellett magamat, kimondottan más irányba kanyarodott, és irányíthatatlan volt, bármiféle próbálkozásaim ellenére is ennek bizonyult, nem volt közösségi irányvétele: ám itt most egyszeriben úgy tűnt, keresztúthoz érkeztem, elkerülhetetlenül sodródott szembe velem ez az irodahelyiség, a környező világ kényes igazgatásának kiindulópontja, vagyis hogy itt mehet végbe, minden eszefogyott ötlet eszméből történő testet öltése, és ha úgy hozza a sora, mundéros katonák ugrálnak ki az éjszaka közepén az ablakon, miután belülről közös erővel leverték a rácsot.

Ám vajon hova szaladhatnának ebben a vakítóan fehérre meszelt, félhalott éjszakában, mintha tyúknyomokat követnének a már rég elolvadt havon – ez lehetett az egyetlen pont, ez a céltalanság, amelyen az irodista látomása fönnakadhatott, akár valami kopár faágon, illetve a tamariszkuszok ágán, melyek az utóbbi években, mivel senki sem nyeste a bokraikat, mily kísértetiesen elburjánzottak közben a kert mezsgyéjén! Szinte biztosra merném venni, hogy annak idején Úrfi is ezeknek a tövében állapodhatott meg a hosszú futása után, mert néha egy sárga szakadékot vagy partot emlegetett, hogy onnan származik, vezet is addig valami messze kocsiút, de a meredek partoldalon már nem tud fölkapaszzkodni, bár régebben voltak, akik ön-

fejűségükben ezt nem vették tudomásul, és elszántan nekijáratottak, majd csak amikor már odajutottak, hogy sem lent, sem fönt nem voltak, hanem valahol épp a feleúton, akkor kaptak észbe, hogy az valami nem mindennapos dolog, amibe belevágtak, de onnan már nem volt oly zökkenőmentes dolog visszafordulniuk, tehát fölborultak, kitörték a lábukat meg folytatták a vérüket, biztosan az idők kezdete óta így volt ez, amióta ismerik a kezeket meg a fogatot, és szép számban sokkalta kutyábbul is járhattak, mint manapság, mert a domb meredek oldala még most is tele van csontszilánkkal, sőt, hasznavehetetlen, rozsdás pénzérmét is találni néha, ami azt jelenti, hogy az erőlködéstől talán a pénzeszacskójuk is kihasadt; odafönről mindig erős szél fúj, és Úrfi egy szeles reggelen hatalmasra, még a tulajdon fejénél is nagyobbra fúj egy disznóhólyagot, és amikor már tele volt húgyzagú levegővel, bekötötte, hogy lássa, mi lehet a tanulság egy efféle, sohasem látott terjedelmű disznóhólyagból, megtartja-e vajon egy ember súlyát, anélkül hogy szétpukkanna: ütögette meg dobálta a levegőbe, és amilyen együgyű lélek volt, még gyönyörködött is benne, rázta a füle mellett, hogy hall-e valami zörejt az alig-alig áttetsző belsejéből, amíg csak a szélfúvás ki nem ragadta a kezéből, s a földhöz verdesve sodorni nem kezdte, ám hah! Úrfi sem hagyta magát, nyargalt a nyomában, és néha már-már sikerült elkapnia, de ekkor a hólyag megint magasra fölszökkent az orra előtt, és hányszor, de hányszor megismétlődött ez, ő meg csak rohant a légáramlat hosszán, akár egy szeles folyosón, számára immár ismeretlen irányba, amerre sohasem járt, állandóan csak a disznóhólyagot tartva szem előtt, egészen addig, amíg csak ide nem ért, mert itt elenyészett a szeme elől, széjelrepedt vagy fölzállt a holdvilág helyébe, abban a verőfényes, csípős és szeles időben, mert egyszeriben mást nem látott maga előtt, ami a hólyagra emlékeztette volna, a hold után ugrálni és kapkodni meg már restellt, mert mire hasonlított volna az? A szél azonban időközben megfordult, a visszaút meg egészen elkeveredett a fejében, hiába is követte volna a szélfúvás irányát, máshoz viszont nem tudott igazodni, mivel a szemét egész idő alatt a hólyagon tartotta, úgyhogy a legjobbnak látta, ha itt marad – ezt többször is elmesélte, ez az eset volt a származása, miszerint ő egy olyan valaki, aki a szélfúvásból rohant elő váratlanul, ő számot tud adni magárá, míg én?

És neki honvágya is szokott lenni, mert tikon mindig a partoldalba vágyódott, évekig egyetlen éjszaka sem múlt el anélkül, hogy ne álmodott volna vele, úgy beszélt róla, mint a hazájáról, míg én biztosan valami pocsolnyából keltem föl, késő ősszel, amikor a latyak már bőrösödni és szálkásodni kezdett benne, egyszerre csak talpra szökkentem, hogy látomra a környékben mind megbokrosodtak a lovak, és a kutyák behúzott farokkal, szűkülve menekültek a közelemből: innen is lehet bennem ez az örökös vágóság és húzódozás, hogy a fényképem is csupán a papír egyik felét töltene

ki – ugratott olykor –, és csupa kellemetlen dologról tudok csak beszélni, és kizárólag azt veszem észre, amit különben egyáltalán nem kellene. Nagyjából ebben merült ki a lelki életünk, egészen eddig, a mai napig, amelyről már nem hiszem, hogy lett volna mondanivalója, mert nekem ugyan most már beszélhetne! Én itt már úgyszólván a végső stádiumába jutottam valaminek, ennek az itteni bélpoklosságnak, amelyre az idős irodista kereste esetről esetre a gyógyírt azzal a kártékony tollával, valamiféle számrendszerből építve föl állítólagos itteni világát, erről is külön elmélete lehetett, amely bizonyára többé-kevésbé már függetlenedett is tőle, kialakítva a maga sajátos védelmi rendszerét: micsoda nagy sürgés-forgás mehetett itt végbe éjszakánként a papírok lapjain, miközben a számsorok rendezték oszlopaikat, és téves kimutatással fejlődtek föl, besorolva egy-egy mutató baklövést is: most épp a berukkolatás ideje érkezett el: ám nekem, amennyiben nincs nevem, senki sem állíthat ki katonai behívót – ki kézbesíthetne bármit is az egyszerű embernek?

Hogy nagy dobszóval, csinnadrattával állítana be értem a hajnal hasadtán a félkarú falusi kisbíró, körülvéve szájátató, toprongyos gyerekektől, némelyiknek kétujjnyi hosszú zöld takony a bajusza – de ez most mellékes, mivel inkább azt figyelik, milyen ügyesen pergeti fél keze ujjai közt a két dobverőt: hogy e dobpergés ütemére kísérik majd a bitó alá a szemük előtt reinkarnálódó egyszerű embert, aki a halottas háznál kelt meg a bekovászolt kenyérszabóból.

Most tamburálj, te, pimasz, abban a fehér harisnyádban!

– Viszik a regrutát! – vísit a fülembe a gyerekhad. – Alig hogy kiváltotta magát a kemence paraszából, máris lőtávolságon belülre került e hideg hajnal hasadtán, meg a cimobárja is, az az Úrfi, aki épp ellenkező irányba szalad a kisvasút pályája hosszán, hármásával véve a talpfákat, mert túlságosan is közelre rakták le őket egymáshoz. Mintha segítségért futna a koronafák alatt, mert az is bolond volt, aki ide koronafákat ültetett, vagy csupán leduggatta egy tavaszon a rügyező ágakat, hogy majd a sövény fölfogja a hófúvást: hát ebből aztán már nem lesz semmi, mert csupán az ujjnyi hosszú tövisek meredeznek, hó meg mostanra már sehol, ki látott már különben is olyat, hogy hó lepné be a Krisztus-koronát? – Ezt föltételezni is kevélység kellene, amikor pedig az alázat lenne az egyedüli mérvadó, ezt idejekorán bele kell nevelni a lakosságba, növendék korában, de mily sajnálatos, hogy erre immár messzi földön sem akad vállalkozó – okító híján marad mindörökre a világ, és a sok oktalanja hiába is igyekszik most törvényt ülni valaki fölött, nem segíthet ezen forradalmi hév sem lendület, amikor a dolgok mögé vagy mélyére kellene látni, itt meg csupa sekélyes tükröződés, mintha lépten-nyomon kirántanák az ember alól a pokrocot.

Az irodistának volna talán némi tudománya ezen a téren, csakhogy ő nagyon fukarul bánik velem, ám az is lehet, hogy már az egészről megfeledkezett, csupán a virradatot várta, mert aki álmatlanságban szenved, könnyen prédájává lehet az éjszakai sötétségnek, vagy csupán a feledékenységét pótolja ki velem, afféle folt hátán folt uniformis minden szándéka, mintha ketten vágnának neki ugyanakkor az útnak, hogy majd menet közben emlékeztessék egymást arra, amire különben eddig még egyikük sem figyelt föl.

Hogy most én egyedül majd meg tudnék birkózni ezzel a nagy csodával vagy kelepccével, amibe kerültem, mielőtt sikerült volna önmagamat teljes mértékben azonosítanom! Valaki szakadatlanul rám telepszik, mintha rám szeretné ruházni a terhét, ezt kénytelen vagyok kezdettől fogva érezni, mert az irodistának is ez a kapadozása utánam, meg mindenütt másutt is túlságosan sokat foglalkoznak a nem létező személyiséggel, alibiként emlegetnek és mentséggként hoznak föl, ám hiábavaló minden rám történő hivatkozás, légből kapott gyöngye vigasz az, és, ó, mennyire erőtlen támasz, aligha tudom majd sokáig magamba fojtani a megjegyzést: Jaj, mennyire semmitmondóan érzem én magamat köztetek! Éjszaka lelőhelyei! Ahol kénytelen vagyok elszervenvedni jótékonykodásokat... Hiszen eddig még senkinek eszébe nem jutott volna, hogy a sarkamra állítson! – dőlhetne belőlem az elmúlt éjszaka a barázdákból fölhörpölt sötét víz, elárasztva az irodista papírjait, mert micsoda fegyver lenne az ellen a baljában bölcsőként ringatott itatóspapír? Azzal legföljebb a sáros lenyomatomat sikerülne elcsípnie, miként egy széjjellapított rovar vérenek elenyésző foltját, ami semmiképpen sem jelentene kitéljeseledést a számomra, mert mintha innen bámulnék az egykori, széltől elragadott disznóhólyag után, ekkorra szinte Úrfi helyéből, mivel az övé mostanra már megüresedett, hogy tovarohant a kisvasút vágánya között, mint aki elhullott cukorrépat keres, hogy hirtelen megtorpanva valaki vagy valami felé vagy után hajtsa, de a répa csak lepuhfanna a földre, és röppályájából semmi értelmeset sem lehetne kisütni: még ha az az állítólagos valaki lehajolna érte, mint akinek éppen kapóra jött, és farkincájánál fogva megragadná, hogy magával vigye – de semmi sem mutat iránta érdeklődést, éppen sehonnan és senkinek sem hiányozhat, és még Úrfi sem csodálkozik ezen, legföljebb én magam, mindenesetre igyekszem megjegyezni a helyet, ahová hullott, hogy alkalomadtán majd arra kerüljek, és alaposabban szemügyre vegyem, hogy mi is volt ez tulajdonképpen, mi játszódott itt le, ami ennyire fölkelte az érdeklődésemet.

– Az volt itt eredetileg – sújt le rám váratlanul az irodista megjegyzése –, hogy röpteret szerettek volna építtetni a tanítókkal, mielőtt még egyáltalán a tudtukra adták volna, hogy miben is serénykednek, afféle meglepetés lett volna ez a számukra, habár lehetséges, hogy ez az egész pusztán mesebeszéd. Úgy szerepelt állítólag a tervben, hogy ősszel megérkezik az első re-

pülógép, és a tanítók képviselőinek föltűzik a rohammunkás kitüntetésüket. De ebből nem lett semmi, csupán a kifutópálya maradt meg az elképzelésből, errefelé ugyan még átrepülni sem láttak repülógépet, talán sohasem.

– Az biztos, hogy egy kissé félreeső hely – jegyeztem meg a rend kedvéért, ahogy néztem a derengésben a rácson keresztül az elburjázott tamariszkuszszövénytől körülfogott kertet. – Sok időbe telne, amíg repülógéppel megtalálnák.

– Lehet, hogy csakugyan igazat mondott most, Meglehet, hogy föl is szálltak a géppel, csupán nem találták meg ezt a helyet a vadonatúj kifutópályával.

– Ettől tartanék én is, ha pilóta lennék, bár fogalmam sincs, milyen lehet itt a világ fölülnézetből. De azért egy ejtőernyőst mégis kiugraszthattak volna, ha nem is itt, akkor valahol a környéken. Az majdcsak idetalált volna...

– Ha szerencséje van... – tűnődött el ezen a késői ötletemen. – Egy ilyen ügyes fiú csakugyan elkápráztathatta volna e soha föl nem avatott repülőtér egykori építőit. Mert mára már talán senki sem emlékszik közülünk arra, hogy egyáltalán épült-e itt valami. Aligha lehetne még egyszer egybegyűteni őket!

– Pedig akkor csakugyan megérte volna nekik, ha megtudják, miért fáradoztak – kezdtem rá a szenteskedést.

– Az volt itt a bökkenő – kapott észbe végül az irodista –, hogy jobbnak látták, ha ez az egész dolog titokban marad!

– Akkor csakugyan elérték a céljukat! Mert mára, úgy gondolom, már azok sem igen tudhatnak róla, akik a titkot őrizték. Egyszer, elővigyázatosságuk elérte célját.

– De ez akkor csakugyan komoly dolog volt! – rótt meg fölényeskedő hangvételemért.

– Az az egy biztos, hogy hozzánk mérve itt a világ valamennyi dolga nagyon komolynak számít. Értve alatta engem is meg magát is, élőket és holtakat, eltűnteket meg hazajárókat, habár sohasem kötötték senkinek sem az orrára. Mi lehetünk itt a legfőbb névtelen titok, amelynek mintha magunk sem szeretnénk rájönni a nyitjára...

– Hogyhogy névtelen? Attól még, hogy magának nincsen neve, nekem azért lehet. Engem Parazsának hívnak, ihol az aláírásom, ni!

– Az semmi! – igyekeztem szíven ütni a megállapításommal. – Azt magam is akármikor odakanyaríthatnám! Szeretné látni a kézírásomat? – lengtettem meg lelki szemei előtt ezt a lehetőséget. – Akkor akár össze is vehetnénk, hogy ugyan melyikünké mondható sikerültebbnek... – mondtam, mert másképp lehetetlennek látszott kifogni rajta. Úgy tettem most,

mintha kimondottan az ő helyére pályáznék, hülye alteregónak, aki majd végre kézbe veszi a dolgokat!

– Az hamisítás lenne, nagyon nagy hamisítás! Az én kézjegyemet mindenfelé pontosan ismerik. Hogy idegen kéz aláírásának vessem alá magamat: ezt azért már senki sem várhatja tőlem, bármennyire össze is melegedtünk itt, vagy hát fenét melegedtünk! Maga betört ide, világosan emlékszem, most meg már ott tartunk, hogy helyettem szeretne aláírkálni. Ez azért mégsem gyerekjáték!

– Csak próbaképpen! Én úgy gondoltam, hogy ugyan miért ne tehetnénk egy próbát!

– Nem! Ez mindenképpen ki van zárva...

– Teljesen üres papíron gondoltam. Maga leírja, én meg odaírnám alája a magam változatát. És akkor egyből lenne mód összevetnünk, hogy vajon mire juthatnék én a maga helyébe, vagy, teszem azt, maga az enyémben...

– Csakhogy egyáltalán nem vágyom én a maga helyében lenni! Épp elég jó nekem ez a jelenlegi helyem!

– Közelről sem érti, hogy mit akarok mondani – érveltem tovább –, csupán oda akarok kilyukadni, hogy lehetséges-e ezen a világon két azonos aláírás.

– Nem lehetséges. Mert nézze – mártogatta meg a hideg tintában tolla kímeletlenül kékellő, rézrozsdás nyelvét –: ezt a P-t maga azzal a maga kezével sohasem lenne képes leutánozni – és valóban, hajszálvékony, alig reszketeg kacskaringókat futtatott maga elé a gyűrött papírra. – Nos, képes lenne? Mert különben nagy kár volna tovább szaporítanunk a szót.

– Biztosan sokat kellene gürcölnöm vele, hogy ennyire följavuljon a kézírásom! – néztem el merengve azt a tökéletesebbre már nem is sikeredhetett P betűt. – Maga ezzel múltatta el eddig az összes idejét? Semmi egyéb mulatságot sem keresett magának?

– Nem mindig voltam én ezen a helyen! Csakhogy most nincsen kedvem nekilátni egy se vége, se hossza visszaemlékezésnek, mert már eddig is éppen eleget mondtam, talán ennyit sem kellett volna, mert maga könnyen kiszaladhat innen, éppen úgy, ahogyan jött is, és aztán holnap fordít egyet a köpönyegen. Mindenfelét beszélhet, mert azt már senki sem fogja ellenőrizni, valóban igazat is mond-e, és mindenféle híresztelésekkel hozakodik elő, meg mit tudom én – nyugtalankodott, mint aki tisztában van azzal, hogy a helybeli igazság más viszonyok között tökéletesen fedi az álhír fogalmát. – Még az a szerencse, hogy nemigen van esély arra, hogy ez komolyabb helyre szivárogon, mert innen egyetlen embert sem fognak bárhol is komolyan venni.

– Éppen ez az! – fogtam most a szaván. – Mi itt egymás között mindentől függetlenül felelőtlenül ábrázolhatunk, senki sem fogja az ilyesmit

kézpénznek venni. De azt a röptérről csakugyan élethűen elő tetszett adni, kár, hogy ez sohasem került igazán nyilvánosságra. Mostanra meg már alighanem senkit sem érdekelne: épp majd az a rövid útszakasz! Már az-is elég, ha az embernek keresztül kell vágnia rajta, nemhogy kapja magát, és végigmenjen a teljes hosszán...

– No, annyit azért megsúghatok, hogy pontosan azért is maradtam én itt, hátha valakinek mégis eszébe jut... Én még mindig várom azt az időt, amikor keresni kezdik, és én akkor végre beszámolhatok a valóságról. Mert ennek mégis meg kell lennie valahol fehéren fekete, hogy itt és itt, ekkor és ekkor fölépült ez a kifutópálya, és a meglétét mind a mai napig sikerült titokban tartani... Valószínűleg én vagyok az utolsó, aki ezt a titkot még hűségesen őrzi – fordult ábrándosra a hangja, s közben majd letépte a valamelyik falusi pribék által szabott kabátjáról a felső gombot; pedig ki varrta volna vissza neki? Ilyen erős érzelmi hatást gyakorolt rá a tanítók útjának puszta fölemlítése is, meg aztán mind az a sok hozzá fűződő titok... Ez valóságos tehertétel lehetett a számára annyi éven át!

És most végre beállítottam én, akit nyugodtan akár idegen lénynek is tekinthetett, azzal a félig kisült és mésztejtől eláztatott fizimiskámmal, legalábbis én ilyenek tartottam magamat, ez volt a belső imidzsem, ezen a vidéken meg különben sem igen ad a külsejére, Úrfinak például egyáltalán nem is volt tükre, ám ha most Parazsa Viktor csakugyan kiállította a behívóját, szereznie kell majd legalább egy zsebtükröt a szereléséhez, jó lenne jelezni neki ezt a szándékot, amennyiben még nincs tisztában vele vagy egyáltalán fog valamit is rajta; a magam részéről könnyen túlteszem egyéniségemet az ilyesmin – idegen ablakon bebámulva is elborzadhatok a tulajdon kinézetem fölött a falra akasztott fakó foncsorú tükrökben: nem sokban különbözik az egész attól, mintha revolverrel belelőttek volna a közepükbe, s ahogy a lövés füstje kacskaringózva épp oszlani kezd... Magam pedig összehúzott szemmel meredek arra, amit ott látok, mert arra a látványra sem lehet egyértelműen azt mondani, hogy semmi lenne, nekem még mindig képes összeszorulni tőle a szívem.

Most itt azonban főnnakadva az egészen találmra odavetett nagy P be-tűnek a hurkán, az anyúl feje szorulna benn a törben, máris rövid tartamot jósolhattam az irodában való tartózkodásomnak, pedig még nem sikerült előhozakodnom sem a gumibélyegzővel, sem a fekete bőrtáska egyéb tartalmával, amelyről tulajdonképpen fogalmam sem volt, mivel akként képzeltem, hogy majd az irodistával közösen hűledezőnk fölötte, akármi is legyen az, ő majd mindenesetre magyarázatot ad nekem egy-egy holmi rendeltetéséről, figyelembe véve mennyire kezdő vagyok e téren, s valamiféle nyilvántartást is összeüt róluk, elkészíti a táska tartalmának számbavételét, amire biztosan megtette volna az éjszakai óra, hajnalban pedig

egy-egy angyalszárnyat firkantottunk volna jobbról és balról a pecsét két szélére, saját kezű aláírásunkat, és akkor nyugodtan elolvashattam volna a pecsét szövegét is, s ezzel bizonyára teljes is lett volna intézményesítemem, nem is tudom, milyen név alatt: azt már majd kerestünk volna a vaskos, régi anyakönyvekben, száz esztendővel vagy mit tudom én, mennyivel korábról, nem annyira közszájon forgó nevet, s azt át lehetett volna hozni későbbi időpontba, napjainkba – hiszen már említettem születésem általam megérzett napját: és hát nem zajlott le csakugyan a világra jöttöm? Valami módon csak kezdetét vette létezésem! Akkor is, ha úgy áll a dolog, mintha a tulajdon halotti maszkomat tartanám magam elé vagy hordanám az arcomon, mint aki ilyesmivel akarja fölhívni magára a figyelmet, vagy éppen védekezni szándékozik vele valami – rontás vagy szemmelverés – ellen: innen is lehetett akkor látomra az irodista meghökkenése, hogy ijedtében nem is jutott egyéb az eszébe, mint hogy elfújja a lámpát.

Maradtam volna inkább odakinn, a süketpusztai kivilágított villanypóznasornál, az olvadt ólomcsöppként megszilárdult fény burája alatt, pontosabban már-már benne, elheverve a tavalyról maradt, hosszú szálú és kiszáradt, szőke fűvön, mint afféle bűvárharangban a tenger mélyén, és itt kedvemre gyűjthettem volna a tengeri fűvet a mozdulatlan és a vártnál mégis áttetszőbb feketeségben: ez pontosan föl tudtam idézni magamban, a többire meg már nem is voltam kíváncsi – valahogy így képzeltem magam elé majdani biztonságomat meg a hasznos munkát, amit végezni fogok, mintegy fölfüggesztve valahova, s amint kihunyna a mesterséges világítás, egyből el fogok enyészni, szőrén-szálán nyomom vész, más szöveggörnyezetben fogok megszólalni, jó hangosan, hogy aki csak a közelemben tartózkodik, akaratlanul is fölkapja a hangomra a fejét, s egy ideig kimeresztett szemmel füleljen, mintha maga sem volna egészen biztos abban, hogy mire is; ily módon egy s mást mindenesetre tollba mondhatnék majd napvilágnál az irodistának, de így csak hümmöghetek a ritkulni kezdő lámpavilágnál, csupán ilyesforma megjegyzéssel próbálkozva, akár valami magát ott feleddt látogató:

– Rajtunk fog ütni hamarosan ez a hajnal is; nem lenne jobb megpróbálkoznunk az alvással?

– Mi eszébe nem jutna! – képedt el a lelke mélyéig kalligrafikusan papírra vetett P betűje fölött az irodista. – Hogy én a maga jelenlétében álomra hajtsam a fejemet? Amikor itt ezernyi bizalmas jellegű dolog fölhalmozva áll! – tárta szét előttünk oltalmazóan a kezét. – Ez itt mind-mind államtitkok, ha nem tudta volna...

– Nem hiszem, hogy az állam annyira nemtörődöm volna, hogy éppen e helyen halmozza föl a titkait, ilyen kiszolgált, revés fájú szekrényekben... Ide legföljebb már csak a kísértetek térnek be olykor, belefingani a fapuska

csövébe... – fejtettem ki előtte maradék nézetemet, és megindultam kifelé a folyosón, amerről jöttem is, bár furcsállottam, hogy nem ugyanabba az irányba, mert az mintha a Föld forgásával együtt elfordult volna: mindenképpen kellett, hogy legyen benne valami, mert különben miként alakulnának ki az e világi labirintusok? – ez fordult meg elsőként a fejemben, miközben vittem magammal az elnyűtt, fekete bőrtáskát, a pecsétnyomótól szerzett útipoggyászomat, amelyre ugyan személyesen semmi szükségem sem lett volna, és csupán a látszat jogositott föl arra, hogy nekilássak vele házalni, bár azon kívül semmi módon sem adhattam volna könnyebben túl a tartalmán, ha mindenestül elhajítom vagy legalább kiborítom ott, a labirintussá fajuló folyosó közepén, vagy legalább leendő államtitokként behajítom Parazsa Viktor lakrészébe, ahol az ágyán a dunnája mintha álmában a másik oldalára fordult volna; de aztán mégis magammal vittem, mert hátha még megteszi pajzsként a következő helyiségben fölhalmozott, hegyes végű műszerek, eszközök és szerszámok ellen, amennyiben, az előttem levő ajtó még mindig oda nyílott, mert nyílhatott akárhova, legfőljebb olybá veszem, hogy, íme, még egy ajtó, amelyet ismételten elvételtem, s ha százszor is indulnék neki, megint és újra elvéteném: ugyanis van, aki ilyennek születik vagy ilyené válik, s aztán ha ismételten megszületik, miként én magammal kapcsolatban ezt megéreztem, megint csak ilyen lesz.

– Jobb is lesz, ha most már csakugyan útnak ered! – hallottam magam mögött az irodista szónoklatát. – Egyáltalán nem is kellett volna ide jönnie! Mi a csodának toltá ide a pofáját?

Mindezek után ily olcsón tettem szert szinte törvényes úton a gumibélyegzőre, a pecsétpárnára, valamint a pecsétnyomó táskájának teljes, bár előttem ismeretlen tartalmára, mert mindeddig még nem volt rá időm, hogy alaposan föltúrjam. Az egészből csupán annak a látszata tűnt ki, hogy e hajnali órán immár félig-meddig hivatalos személyként iparkodom valahova egy vak labirintusban, és dicséretemre válik, hogy bármiféle útmutató vagy útvezető nélkül.

– Még számárvezetőt sem adtak mellé! – tehetne rám elmés észrevételt az a bizonyos Boros Kázmér, aki a számadatok tanúbizonyosága szerint valahol innentől kezdve hiányzik a világról, pontosabban ebből a világból, ahová ez a folyton váltakozó és átalakuló labirintus vezet, de úgy, hogy végigvonulva rajta az az embernek az érzése, miszerint egyenesen halad, csupán azt nem tudja, vajon hova, egyszóval a cél, az már eléggé idejétmúlt dolog lesz itt, ám meglehet, hogy pusztán magasabbrendű, emberi elmével egyszerűen fölfoghatatlan: így legalább egyből világos, hogy miért nincs senkinek sem kérdése, vagy mégis, van valakinek kérdése?

– Nekem! – bökök összeszorított mutató- és középső ujjammal az ég felé, miután a táskát jobb kezemből áttettem a balba, hogy mégsem hívjam

föl rá annyira a figyelmet. – Csupán egy kis időt szeretnék kérni, amíg pontosabban megfogalmazhatnám. Mert nem kimondottan vitatkozni akarnék, csupán tájékozódni.

– Egyáltalán ki beszél itt? – hangzik vagy merül föl valahonnan az ellenkérdés, amely mintha máris a szegyet szeggyel szeretné kiütni, még jó, hogy idejekorán kinyilvánítja igényét.

– Sajnálom, hogy nem láthatjuk egymást – mondom a levegőnek –, ám egy nevet mindenesetre fölajánlhatok, habár ez az egész úgy fest, mint amikor az ember mindenáron nyerni szeretne, és végül is vakot dob. Nos, ennek az érzésnek a megkerülésével közlöm: Boros Kázmér.

– Akkor ez csak úgy letétben van?

– Nincs jobb vagy nincs más. Pusztán a kérdést szeretném ezen a néven fölteni, a válasz meg úgyis általánosabb lesz.

– Ha lesz...

Nem tehettem mást, mint hogy elengedjem a fülem mellett, és akaratosan kitartsak a névnél: – Mégis Boros Kázmér! – és már mint Boros Kázmér kezdtem el összevonni elképzeléseimet meg tapasztalataimat, csak-hogy mi volt ez eddig? Csupa melléfogás, amely nem innen veszi a kezdetét, tehát a kezdetekhez kellene visszatérni, és testestül-lelkestül onnan fogalmazódni egy eredendően hosszú mondatba, amely azóta szinte meg sem is szakadt: végeláthatatlan, csörtögő lánc a lélek bokáján elcsatangelés meg vízbefulás ellen, ám aztán az a borzasztó súlya el is temeti, mintha egyenesen malomkövet kötnének a nyakába – úgyhogy most ezzel a szabadsággal és jótékony irányítással! Tehát ziláltságomból visszarendeződni egyetlen értelmes kérdésbe, amit végül akárkinek és bármilyen formában (itt első-sorban a magaméra gondolok) föltehetek, csak hadd gondolkozzam. – Csak még egy perc türelmet! – kiáltom, mintha csupán az öltözékemet szeretném még úgy-ahogy rendbehozni.

– Mire lesz vonatkoztatható? – hallottam megint, szinte a tulajdon számból.

– Mi hogy mire? Ja, a kérdés? Azt még pontosan nem tudom. Leginkább alighanem arra, hogy lehetséges-e ez? – és nekiláttam kikapcsolni a pecsét-nyomó táskáját. – Hogy én egyáltalán ebben a labirintusban, mintha tégláégető belsejébe löktek volna... Bizonyos iratok tanúsága szerint – túrtam bele a táska mélyébe –, de innentől már nem is tudom tovább mondani, valami kiegészítő kérdésre lenne szükségem...

– Akkor most tulajdonképpen ki kérdezzem?

– Nem is az rémízt már – nyugszik meg kezem a táska mélyében, akár arra is lehetne gondolni, hogy bekapta valami, s e perctől kezdve fogalmam sincs, mitévő legyek – hanem az a gömbölyű, amit itt találtam... – szerettem volna kirántani a kezemet, ha az olyan könnyen ment volna. – Ez ré-

szemről most már valóban az illetéktelenség teteje... – és kezemmel együtt jött a táskából a dobtáras revolver is, és meg is hökkentem tőle, akár valami komoly méretű idegen nemi szerv látványától, hogy ez mit kereshet nálam ilyen váratlanul? Még formára vagy színre sem hasonlított semmi ismert dologra, gyorsan vissza is dugtam a táskába, s amilyen sietve csak tudtam, be is kapcsoltam: szerettem volna ráülni, de nem volt bátorságom kihívni magam ellen a végzetet.

Egyszeriben nem is volt már semmilyen kérdésem sem, inkább örültem, hogy meg tudtam maradni úgyszólván észrevétlennek, minden, ami föltűnő lett volna velem kapcsolatban, az ekkorra már biztosan elmeszelődött, a pecsétnyomó bottal üthette a nyomomat, biztosan még nem is ébredhetett föl, és ha majd föl is ébred, képes lesz-e egyáltalán emlékezni rám? Hiszen – ez most ötlött föl bennem először – nem is lehet olyan könnyű énrám emlékezni, mert, teszem azt, minek alapján? Még csak a szagom sem lehet valami elfogadható, egészen frissen meszelve, vagy egyáltalán, mi is történt énvelem? Mindössze annyi, mintha valaki rámnézett volna, és aztán az sem látott semmit.

Hogy én ennyire vonzanám az idegen holmit? Ha még sokáig összevisz-sza kajtatok itt, végül akárki nekiláthat turkálni bennem, akár valami szarkafészekben, vagy ami még rosszabb, szemeteskannában, hogy ugyan mit talál bennem? Ezt kellett volna máris elkerülnöm, ha mással nem is, már azzal, hogy egyáltalán nem hívom föl magamra a figyelmet, miként az eddigiek során valahányszor tettem, szinte kihívóan vagy tüntetően, miként legutóbb is Parazsa Viktornál, habár felőle ugyan nyugodt lehetek, ez a táská neki egyáltalán nem hiányozhat, ám könnyen megeshet, miszerint majd hiányozni fog nekem, csak egyszer fölébredjen vagy magához térjen a pecsétnyomó, akivel a saját bevallása szerint is borzasztóan nehéz kijönni, és én már meg is próbáltam, mert honnan lenne akkor nálam a táskája – lóbáltam most szinte gondtalanul, mintha semmi jelentősége sem lenne a számomra, pedig csak a súlya mekkora lett hirtelen, miután már tudtam, hogy mit rejt magában, majd hirtelen abba is hagytam azt a nagy lóbálást meg szeleskedést, mielőtt még erősebben nekikoccantanám valaminek, mert akkor kezdődne csak a haddelhadd a számomra, ha a pecsétnyomó pisztolya az én vigyázatlanságomból eldördülne: az ilyen súlyos fegyver golyója biztosan keresztülvinné még a koporsófüdelet is! És ezenkívül mennyi minden egyebet rejtegethet még előlem ennek az iszáknak az örvénylő mélye, ha azt vesszük, miszerint én abból indultam ki, hogy egy gumibélyegző, egy pecsétpárna és néhány félig-meddig teligépzelt papírlap van benne, amelyeknek az aljára odakívánkozna a pecsét, és mostanra már kifejezetten egy lőfegyvernél tartok, de még közelről sem jutottam fölfedezéseim végére, pedig a következőkben magamnak kell majd utánanéznem, hogy mi is a va-

lós helyzet velem meg ezzel az ötletszerűen, pusztá fogódzóként fülön ragadott táskával, valami viszony csak kell hogy legyen közöttünk, legalább kialakulófélben, mint afféle viszonylatok gyöngye: ha az éjszaka tudom, hogy fegyver van nálam, habozás nélkül ráfogtam volna az irodistára, vagy legalább belelövök a sötétbe, amikor jöttemre elfújta a lámpát: akkor az még mindig nyögdecselne valahol a vedlett festésű irodasarokban, én meg félelmemben legalább már messze járnék! Most meg még mindig a kivezető út gondolata foglalkoztat ebből a frissen elébem torlódott, még fogalmilag sem föltárt labirintusból. És pecsétet sem kezdek el ütögetni, ahogy haladok benne, hogy mely helyeken is fordultam meg, mert kisvártatva már eléggé sokan a nyomomban lehetnének.

Tán csak nem adok nekik értelmi impulzust, hogy serkentsem őket? Kiússem téli álmuk dugóját a fülükből!

Inkább akkor már golyót a fenekükbe, azt kaphatnak!

Hogy mekkora vállalkozószellem ütött egyből rajtam... És hogy nyomban ennyire magával ragadjon a heve!

– Mondja, kérem! Mondja, kérem! – fordulok fűhöz-fához egy, szerintem kimondottan tetszőleges utcasarkon, téglahalomnál, mint tudom én: tart még a félhomály. – Szoktak itt a téglagyári agyagbányában robbantani? – Ez aztán a kérdés! Ez fészkelődött bennem egészen eddig a pillanatig, és most, végre szerencsésen találkozott megfogalmazódása időpontjának szükségességével! – Csak úgy tűnik, valami kis mismásolás, de azért, jókora feszítőereje lehet...

– Ugyan már! Mit képzelsz? Ledőlne tőle az a rozoga kémény! Már vilálmhárító sincs rajta, nem akadna ember, aki fölmásszon rá, és a régig igazítsa – igazítják útba üres fantáziámat. – Valami másra számított netán? – néznek rám, akár az ismeretlenre, vagy hát ki is állított olyasmit, hogy netán közülük való volnék? A kikerekedett, őszinte szemük azért megdöb-bent: így egymáshoz sohasem lennének képesek szólni, hát még hozzám! Abban a régi valóban értem, amikor még nem voltam ennyire hivatalos, hogy ne mondjam, intézményes képűre meszelve, hanem csak úgy vagyogattam – most meg egyszeriben létem micsoda kiteljesedése! Mintha a kutya farkához kötöttek volna nehezeknek, ösztökének és csak úgy vágnám a szemükbe az út porát, ahogy az elképedt állat nyargalna velem. – Vagy azt akarná mondani, hogy ezután majd robbantanak?

– Robbantanak! Robbantanak! – fontoskodtam fölvetett állal, s közben még remegtetve is kissé a fejem. – Rendbe lesz itt majd hozva egy s más. Itt már minden le van fektetve! – ütögettem óvatosan a kitömött táskám oldalát. – Megvan róla minden paksaméta.

– Itt eddig nyugalom volt... – tettek bátorralan megjegyzést, de aztán csak mutogattak félig fölemelt kézzel a levegőben, mintha vissza szeretnék szívni.

– Ezután is az lesz! – meredtem a szemükbe. – Csak mostantól majd másként. Én mindenesetre ehhez tartanám magamat akárki más helyében! – nyugtattam meg őket, mintha mindannyiukat forró vízzel öntöttem volna nyakom. – Bizony, bizony!

Hát így kifeküdtem én a labirintus szélére! Akárcsak régebben, de most egészen más formában: szinte sírni lett volna kedvem e termelőerők láttán. – Megyek is már – mondtam nekik –, hadd lám, mire juthatok még a nap folyamán.

Elindultam, de ők még bátortalanul mutogattak, hogy az ellenkező irányba kellene tartanom, hanem bátorsága egyiküknek sem volt, hogy szóvá is tegye, még az kellett volna! Bizonyára örültek is, hogy nem jó irányba haladok, hátha eltévedek vagy akármi más történik velem: azt nem voltak képesek fölérni ésszel, hogy máris el vagyok tévedve, eltévelyedve kerültem ide, és engem sokkalta jobban érdekelné a kiút az effajta panaszoknál:

– Akkor most bedűl a kút!

Mert én a labirintusom oldalát szerettem volna kirobbantgatni, végestelen végig, amíg csak szabad levegőre nem jutok, persze, ha a pecsétnyomó táskájában van robbanóanyag, ám ha ennyire jól föl van szerelve, miért ne lenne, igaz, én még sohasem robbantottam, de föltételezem, hogy ahhoz nem kell valami nagy tudomány, hogy a robbanóanyag fölrobbanjon, mert akkor bizonyára nem is dédelgetnék annyira, még a fájós fogukat is gyerekjátéknak tartják hozzá képest.

Bennem viszont Agg Halál tanítása nyomán megvolt a bátorság, hogy miként kell bánni a valamirevaló robbanóanyaggal, és ha ő túlélte – de bizony, az esőt, nem hiszem, hogy túlélte volna: úgyhogy itt máris egy magasabb rendű aránypár alakult ki az időben, már aszerint, hogy valóban lát-szik-e valaki vagy valami, avagy végleg átmeszelődött, s az egyenes út kelt-heti-e akárki számára is labirintus benyomását; talán épp ezért is volt fölhalmozva az a rengeteg mérőeszköz az irodista előszobájában, mint afféle pokol tornácán, egyszóval őt is érdekelhették a váratlan fordulatok, melyeknek egyike már itt is volt, az én nyakamba szakadt, csakhogy nekem nem volt a kezem ügyében földgömb, amelyen sebtében méréseket végezhettem volna nikkelesen csillanó, apró műszerekkel, mintha egyenesen meglékelni készülnék, és nem arra keresnék megdönthetetlen bizonyítékot, hogy két pont között az egyenes a legrövidebb, amennyiben ez nincs valami föltételhez kötve.

Ahhoz azonban biztosan nem volt kötve, hogy akiket az imént magukra hagytam, váratlan perpatvart robbantsanak ki, amely mint valami detonáció csattant föl a hátam mögött, az idegrendszerük teljes egészében fölmondhatta a szolgálatot, mert szidták egymást apjukkal-anyjukkal, úgy

tettek, mintha ezzel megváltoztathatnák iménti szavaim jelentését, letörölnék a levegőről kapkodó, merev szemű fejtartásomat: ezek mindent készpénznek vettek, pedig mi volt az egész? Kósza hír híresztelésem sorában, de nem tudták simán túltenni magukat rajta, mert az már vereségük beismerése lett volna – régóta éldegéltek ugyan ennek tudatában, de hogy most egyszerre, ily váratlanul? Mert eddig bizonyára azzal voltak, van róla fogalmuk, mi is történik velük. Épp ezért is egymást szidalmazták, nem engem, mivel én nem avatkoztam bele semmiféle múltba, habár a jövő, amit közöltem velük, egyértelműen hamis volt, ezt azonban már nem én alakítottam, ezen már az ő éles elméjük munkálkodott, és máris képtelenek voltak beletörödni, hogy talán nincs is, én az ő helyükben mindenesetre erre a lapra játszottam volna, nem a világszerte különben is tapasztalható borzasztó riadalomra, és aztán ami mindezzel kapcsolatban, hogy egyszerűen mindannyian rémeket kezdenek látni tőle, s közel vannak ahhoz, hogy nekilássanak rúgkapálni, mintha elveszett lópatkóba léptek volna, pedig már mikor elhajtották mind a lovakat! Már nem is akad ember, aki pontosan, szinte napra vissza tudna emlékezni rá...

Úrfi szétfészítette az állkapcsukat, mintha keresne valamit a szájukban, de aztán hallgatott, nem volt hajlandó megmondani, hogy melyik hány éves vagy legalább hány éves lehet, hiába noszogatták, olyan képet vágott, mintha valami csodára lelt volna a lovak szájában, aranyfogra, vagy ki tudná, mire, csak a nagy tanácsstalanságot hagyta maga körül, aminek a vége az lett, hogy a kisbíró dobja kigyulladt, s ezért ott nyomban elég sokan engem szerettek volna elmarasztalni, emlékszem is a bosszúszomjas, széjjelfolyó képükre, ahogy kiáltoztak rám, miközben a kisbíró a dobot püfölte, a dobpergés még mindig ott volt a fülemben, s ezért is tartottam szakadatlanul attól, hogy egy napon a nyakamra fogják küldeni, pedig nem is volt a kezükben semmi olyan bizonyíték, ami engem terhelhetne – most ugyanezekkel a szavakkal estek egymásnak, pedig nyoma sem volt a közelben a lángoló dobnak; mert hogyan is lettem volna én képes fölgyújtani a dobot? Legföljebb megraktam volna lócitrommal, esetleg odatartom valamelyik lónak a fölcsapott farka alá: a nagy elfoglaltságukban ezt bizonyára észre sem veszik, mert mind a mai napig nem értem, mivel lehetséges egy dob belsejét fölgyújtani, vagy talán a legjobb úton jártam afelé, hogy ezt hamarosan megértsem?

Pedig mennyire kitartottak akkor az elképzelésük mellett!

– Ő volt, no, fogadjunk egy kalap szarba, hogy ő volt! – mutogattak rám meg egymásra meg összevissza, mint akiknek az ujjuk hegyén van a szemük, úgyhogy Úrfi hiába csendesítette őket:

– Ugyan már, honnan lett volna éppen ő, sohasem láttam, hogy gyufája lett volna!

– Most biztosan szerzett! Honnan tudod te, hogy mire nem kapható az ilyen?

Akkor jobbnak láttam, ha meg se várom, hogy eloltsák a dobot, hanem nyomban eloldalgok a közelükből, amikor épp nem nagyon figyelnek rám – most is kiköpött ez volt a helyzet: én úgy éreztem, hogy menekülök, miközben ők egymásra igyekeztek rábizonyítani valamit; ködös és homályos dolog egy közösség élete, ha valaki nem kimondottan tartozik bele, hanem a rövidebb végét fogja a dolognak, s ebből eredően mindig a rövidebbet is húzza, legalábbis ez a látszat, ennek a lenyomata marad meg a tudatában, és hogyan lehetne ezt most úgy egyszeriben csak kitörölni? Ez olyan megbízható nyom, amelyen akárki akármikor egyértelműen követhető marad, egy ilyen szögesdrót köré gabalyodnak az elképzelései, s ezzel igyekeznek jólrosszul boldogulni a tovvábiak folyamán; nekem elég sokat föl kellett még ebből gombolyítanom magamba, szerencsére mindez láthatatlan volt, magam pedig azonosíthatatlan a szemükben – sohasem is akarózott nekem valami nagyon ide tartoznom, de végül most már mindegy is volt, hogy én mit képzeltem erről.

– Talán csak nem abban lakott, hogy most egyszeriben magára gyújtsa! – igyekezett a pártomat fogni Úrfi, elég nagy meggyőződéssel; éppen a javamra vált, hogy nem vetette bele magát mindenestül fogyatékoságaim fölbecsülésébe, és különben is a lovak fogazatáról lett volna szó, ha közbe nem jön az a kis incidens a dobbal, ám hiába is kísért valamilyen jelképes formában mindig a tűz, én szakadatlanul fáztam itt, és nem is nagyon csodálkoztam volna azon, ha mindent fölgyújtogatok idővel magam körül, tűzbe vetve még a Házi áldást is, mert hol volt itt nekem végeredményben az a kimondott házam? Ám úgy gondoltam, ha Úrfi megvan nélküle, miért ne lehetnék meg én is, és mindent összevetve elég jól ki is jöttünk, én, mint szellemi magambanvalóság (értelmi fogyatékoság), ő pedig mint annak az anyagiassult vetülete, és mennyi volt most kettőnk közül az igaz? Nagyjából semmi.

Elsősorban ha a hátam mögött kibontakozó perpatvart tekintem, amely mintha odamásolódott volna a labirintus falára, egyszerre megmerevedett, már-már talán arra várva, hogy sebtében vagy futólag átmeszeljék, mint aféle érvénytelen dolgot; úgyszólván olyasforma mozdulatok rögzítődése, mint amikor nemrégiben még itt időzött a táncmester, és valakiket erővel meg szeretett volna tanítani táncolni, annak akadtak így föl néha szinte valóságos kampóra a mozdulatai, meg vele együtt a többieké is, mintha egy időre, vagy már kései órán másnapig úgy szeretné hagyni őket, hadd pihenjék ki magukat – hej!, de aztán sürgősen a kalapja után nézett, mintha attól tartana, hogy valami odafönről rá fog szakadni, pedig nem is volt nagy zenebona, halotti némaság inkább, egyetlen hangszer sem fejtett ki tevékenysé-

get, inkább csak úgy elképzelték az egészet, miként a holnapi napot, hogy rövid lesz-e vagy hosszú, ami következik – nos, ez a szünet itt most eléggé hosszúnak bizonyult, mintha csak Úrfi kezdene ábrándos és kitarító beszélgetésbe a táncmesterrel:

– Ha lett volna szerencsém, és magam is bekapcsolódhatok ebbe. Mind-egyikük akár egy-egy amfóra...

– Ezeket ráncigálták elő ide nekem. Ha lenne iskola, képzelheti, hogy szívesebben végigülnék egy tanítási órát. Az ember összebarátkozna a tanítóval, s az attól kezdve már magától értetődően a kezére játszik szinte minden, érti? – így a táncmester.

– Bánatos itt minden. Ez a vidék úgy összeszorult, mintha hurokban lenne, s azt is egyre összébb és összébb húzzák. Lassan-lassan már ott feszül az ember nyakán. – Létezhetne ennél értelmesebb válasz arra a kérdésre, hogy valaki érti-e? Mi más maradhatna hátra, mint szabad asszociációkban gondolkodni?

– Tudja, itt azért mégiscsak van valami felelősség. Túlságosan is nagy felelősség talán... Mert a ballépésnek ez a szakadatlan veszélye... Ehhez nem lehet csak úgy, egyik napról a másikra hozzászokni. Volna valami véleménye ezzel kapcsolatban?

– Ha volna is, ezt már megtartanám magamnak – válaszolja Úrfi.

– Tudna valami ennél is szomorúbbat?

– Nem. Igen. Talán a zene. Ha egyáltalán volna itt bármilyen zene is. Kitaratok amellet a megállapításom mellett, hogy ezeknek az embereknek egyáltalán nincsen hallásuk.

– Látja, ez könnyen meglehet.

– Hallott maga itt mostanában nótaszót?

– Még kutyaugatást sem nagyon – szólhatnék közbe, ha fültanúja lennék eszmefuttatásuknak. – Ez már eléggé föltűnő kezd lenni. A kutyák mind eltévedhettek a labirintusban, avagy épp ellenkezőleg: mind kitaláltak belőle, hála a szimatjuknak. E helytől eltekintve a világ most tele lehet kóbor kutyákkal. De az én időm még nem jött el, hogy ezzel kapcsolatban nyilatkozzak.

Előbb ugyanis a lovakat tették el láb alól, mind egy szálig, közlekedési eszköznek maradt az a rozsdától kikezdett, horpadt dzsip meg talán néhány kerékpár, de kerékpárt nem tudott mindenki hajtani, vagy talán nem tudta rászánni magát, hogy fölpattanjon rá, úgyhogy valami módon megrekedt itt mindenféle mozgás: az egyik legmélyebbre ható titok az volt előttem, hogy vajon honnan vagy milyen úton értesülhettek a gyászhuszárok, mikor kell jönniük a gyászkocsival, és vajon vállaltak-e más irányú fuvar is, mondjuk, utasszállítást, ha valakinek a gyomra bírná az ilyesmit, mert az enyém úgysem bírta volna, talán a bakon, de ott is ki tudja, mennyi ideig,

afféle lóhajtóként, ha azt egyáltalán rám bízták volna. Ám annyit már megszokhattam, hogy énám nemigen bíztak semmit sem, nemhogy egy ennyire komoly fajsúlyú dolgot, eddig ez a fekete táska volt a legjelentősebb darab, ami a kezembe akadt, s ez is azon nyomban, amint tudomást szereztem a tartalmáról, mennyire hivatalossá formált át, hogy szinte lábujjhegyen jártam tőle, és rögtön olyan dolgok után kezdtem érdeklődni, amelyekről azelőtt hírből sem hallottam, ahelyett hogy egyből kiraboltam volna a falusi boltot, miként a legtöbb, helyzetének tudatában levő, épeszű ember tenné, ha egyszer sikerülne fegyvert szereznie, mivel legfőlőbb annyit tudnak róla biztosan, hogy az előbb még itt volt, most meg, lám, nincs sehol.

Valahol tehát mégiscsak volt kijárata ennek az egésznek, hiszen a táncmester is mindahányszor elenyészett a tél végére, szinte alig vették észre, mikor távozott véglegesen, de egy reggelre, mire már majdnem összeverődött a zenekar – olyan, amilyen –, már nem volt ott, és ez a következő évben újfent megismétlődött, vagy ekkor nem is jött a táncmester, és a zenekar egyszerűen szétzüllött, mert nem voltak hozzászokva a gyakorláshoz, és különben sem fizette őket senki, meg egyáltalán mit is akartak azokkal a kapanyélból összeeszkábált hangszereikkel: mintha az ördög hegedült volna az ember hátán, ahogy őket hallgatta. Az a komoly pofájuk! Majd éppen ezt a zöngicsélést tekintette volna valaki is zenének! Ám amíg csinálták, megingathatatlanok voltak, aztán meg egyszerre mintha minden húrjuk elszakadt volna, vagy a lelkükben pattant meg valami, mint akiknek lejárt az órájuk, egy üres kocsmateremben, evilági kulisszák előtt, hogy nem is kellett átöltözniük. Mintha arra alapozódott volna minden, hogy miként sikerüljön elhallgattatni őket, és azután már csak szélzúgás maradjon a kopár faágak között: ez már úgyszólván túlvilági volt, ha az időjárás még jókor szomorkásra fordult. Ennyit könnyűszerrel hozzá lehetett adni a táncmester időszakos működéséhez; mintha egy gúnár nyakát kapta volna el valaki, ki tudja, milyen éjszakai szándékkal, hogy véletlenül se kiáltozzon. Ettől kezdve volt az a csönd, amelyik jószerével még most is tart, és csupán arra vár, hogy valami szint kapjon, befussa bizonyos árnyalat vagy rajtaüssön a hajnaltájt meg az ezt követően várható elszíneződés, csupán már annyi a kérdés, hogy mely színtartomány felé törekedve, ahogy fokozatosan araszolva végigömlik a kontúrokon, valóságos szindagály, amely ebben a pillanatban képesnek bizonyulna pótolni fényt, világosságot, valahogy olyan értelemben, miként az örök világosság, amely ettől kezdve majd teljes fluoreszcenciájával fényeskedik itt, jókora sugármennyiség lepi el a labirintust, és mindenki áradatnyi adagban részesül belőle, akkorában, hogyha nem létezne a mindent elfedő színhatás, valamennyien leperegnének a háttér fölületéről, semmivé mosódnának, mintha jól irányított lópisztolyból mos-

nának el falakat és palánkokat, és ettől kezdve már csupán a fényességnek maradna valami nyoma, alaposan kimosakodva a lóhúgyban.

És hogy én most innen visszakozzam, bújjak bele talán eredendő fészkeembe, a kenyér tésztaiba, amelyből gondolatban, legalábbis az én gondolatomban egy robbantással kiugrasztottak, miközben e teljes világot bevonja ittlétem emlékezetének kicsapódó, meszes fehérsége: végül is ez marad, egyéb szín híján, meg a kések összefenesésének a hangja. Nem igaz, hogy magam eközben nem alakulok semmivé sem, és nem idomulok semmihez sem, hogy csupán a kimeresztett szemem fehérje tükröződik rajtam az iménti lumineszcencia hatására, mert ez már a fogam nem lehet, ekkorára tátott állkapcsuk a lovaknak sem volt, és hát a fogaim színe... Itt valóban megcsaphatót a robbanás sűrű füstje! Csoda, hogy alsó állkapcsom le nem szakadt ott, az irodában a pecsétnyomó nehéz táskájának súlya alatt, amikor a fülét a sötétben a számba fogtam, hogy néhányat tapsoljak, így szándékozván meghatározni hollétem koordinátáit; ha Úrfi ezt – függetlenül attól, hogy épp sorolják vagy hívják be katonának, a tulajdon megátalkodott jelenlétében – látja, valószínűleg megpukkad a röhögéstől, amit az ily módon rejtőzködő Parazsa Viktorral egyetemben meg is érdemeltünk volna, akit ő még az előző nap, talán megérezve rajta a végzet szelét vagy a levegőben a tulajdon vesztét, oly körülményesen vacsorára invitált. Pontosabban ez már nem is az előző nap volt, hanem még az előzőt is megelőző: tehát mintha lett volna az itteni időnek valami olyan tulajdonsága, hogy mindegyre hátrafelé halad, talán bizonyos negatív töltése vagy tendenciája, az a fajta eltolódás, amelyben szinte nem lehet átmenni a túloldalra, ha egyszer valaki már így is a túloldalon tartózkodik – ez lehetne az egyik definíciója.

Most meg mintha távlat nyílna a teljesen definiálatlan felé: ahogy fölkapaszkodnék a törtvonalra, és nevezőből számlálóvá lépnék elő – az égajjalól, íme, megjelenve a szemhatáron, amikor még föl sem kelhetett a nap, vagy hogy itt, amint kihúzom a lábam, nem is lesz többé napkelte, ez az utolsó, amit tanúsíthatok, csupán Úrfi járhat még majd sokáig a fejemben, valaki, aki ezt is megteheti, míg végül, se szó, se beszéd, elfut a koronafasóvény alatt.

Mintha a kiégett dob szavával üldöznék, mint afféle jómadarat, vagy azóta már sikerült új irhát feszíteni a dob karimájára, valakinek az irháját, aki nem vitte elég sebesen?

Úgyhogy becsukom a szemem, hadd enyésszen el hideg villózásom, amelynek alapján nyomon lehetne követni, és csukott szemmel vágok neki a mit tudom én, milyen terepnek, ha egyszer semmit sem látok, amúgy megkülönböztetnem sem mernék szembeszegülni semmiféle látvánnyal, sem látomással, akármi megakaszthatná következetesen hiányzó elszántásomat, csu-

pán sodródok itt, bocsánat, ide-oda verődve, akár az Úrfi által annak idején elszalasztott, fölfújt disznóhólyag. És így aligha lehet csoda, hogy tart bennem egy időszak borzasztó méretű üritkezése.

Mert tettem én az eddigiek során bármire is utalást vagy célzást? Példázgatólótam volna valamilyen helytelen vagy illetlen dolgokkal? Egyáltalán, lett volna nekem ehhez bátorságom? Vajon honnan vettem volna a bátorságot, ha lett volna?

A pecsétnyomó kezemben tartott fekete táskájának a súlya szakít le a fehér felületről, nem is igen maradhat több nyoma, mintha csupán egy darabon lepergett volna a friss meszelés, vagy még annyi sem, ezt is mindössze oda lehetne képzelni: tulajdonképpen ekként érkezem most agytörzsi állományom középkorából, annyira naivan, hogy mutogatni lehetne, persze, amennyiben akadna valaki, aki kíváncsi lenne rám, ehhez hozzáértő valakire, kimondott szakértőre lenne szükség, ám e roppantul teljes néptelenségben nem várhatom el, hogy nyomban szakértővel találjam magam szembe, aki fülcimpámat megvakarva, már ránézésre is közölné pontos életkoromat, és koponyaformám után elhelyezne az emberiség fejlődéstörténetében, amennyiben nem találna egészen lágyfejűnek, azonosíthatatlannak, meghatározásra alkalmatlan egyednek, mert hogy hol lappanghattam én eddig? És létezhetnek-e még velem azonos példányok valahol, és ha igen, merre?

Ezt elsősorban önmagamban kell tisztáznom. Valami hasonlókat láttam például Süketpusztán, úgy festettek, mintha egy világos borospalack falán keresztül néztek volna, magukra öltve az üveg öntésén keresztül nyert képet, azt a látszatot.

(Folytatjuk)